

सं०/No. 1/27/ 2002-VS (CRS)-Chandigarh

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

तार : जनगणना / REGGENLIND

Tele-fax : 26100678

E-mail - rgsrs@ndb.vsnl.net.in

dated the July 30, 2003

Circular No.3/2003

Sub: Correction of errors in Birth and Death Registers

The Section 15 of the Registration of Births and Deaths Act, 1969 provides for correction of entries of a Birth or Death in the respective registers if these are found erroneous in form or substance, or been fraudulently or improperly made. The state rules made under this Act for this purpose provide detailed procedures for making correction of such errors.

The Rules provides that in case of clerical or formal errors such as spellings of names etc., noticed by the Registrars or otherwise brought to their notice, the Registrar would enquire into the matter and after being satisfied of the errors, make the necessary corrections. Thus it may be construed that such types of errors could be corrected upon production of adequate documentary proof in support of the claim.

In case of errors in substance, the rules provides that the Registrar may correct such entries upon production by the concerned person a declaration setting forth the nature of the errors and true facts of the case made by two credible persons having knowledge of the facts of the case. Thus such types of errors may be corrected upon taking an affidavit from the concerned person setting forth the nature of errors along with documentary proof in support and declaration of two credible persons having knowledge of the facts of the case. However, there is a need to have a check on the Registrars in exercising their discretionary powers in this regard in order to minimize the harassment of the public and also to control the misadventures of Registrars in carrying out such correction. Therefore, it is suggested that in case of errors in substance also, the Registrar will make a report setting forth the nature of the errors along with the documents mentioned above to the officer authorized by the Chief Registrar by general or special orders in this behalf and on hearing from him take appropriate action as it has been provided under the respective state rules corresponding to rule 11(6) of the Model Registration of Births and Deaths Rules, 1999 circulated by this office in case of fraudulent or improper entries.

If any entry in the birth/death register have been made improperly or fraudulently, the rules provides that the Registrar will make a report giving necessary details to the officer authorized by the Chief Registrar by general or special orders in this behalf under Section 25 and on hearing from him take necessary action in the matter. In case of entries made

Principal Registrar, Chandigarh

fraudulently or improperly in violation of any provision of the Act or the state rules, such entries can be cancelled and penal action under Section 23 of the Act may be taken against persons found guilty.

It has been observed that many a time these provisions are not being followed by the concerned officials either due to ignorance of the procedures or due to many other reasons. Non-compliance of these provisions put the public in undue and unnecessary harassment. Therefore, it must be ensured that the provisions of the Act and the rules made there under are properly implemented in the states.

It is requested that the legal provisions and procedures laid down under the rules for correction of errors may be brought to the notice of all Registrars for their proper compliance. In case of Municipal Corporations, Municipalities, Panchayats etc. from where employees have been appointed as Registrars, Administrative Heads of the concerned local bodies may also be informed of these provisions, so that they can ensure proper implementation.

J.K. Banthia
J.K. Banthia 11/8/2002
Registrar General, India

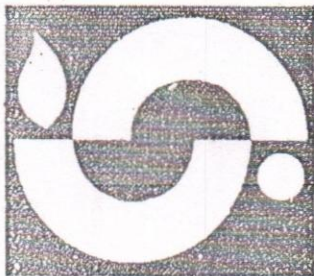
To:

All Chief Registrars of Births and Deaths

Copy to: 1 All DCOs & JRGs

2. Addl./Dy. Chief Registrars of Births and Deaths, Jammu & Kashmir, Maharashtra, Mizoram and West Bengal

Ensure Registration of every Birth and Death

सं०/No. .6/3/2003-VS(CRS)CS

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

तार : जनगणना / REGGENLIND

Tele-fax : 26100678

E-mail - rgsrs@ndb.vsnl.net.in

दिनांक

dated the July 30, 2003

Sub : Clarification on Infant Deaths and Maternal Deaths.

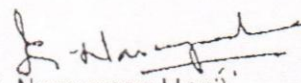
It has been noticed while inspecting the registration units of births and deaths in different part of the country that in several places, the terms "Infant Deaths" and "Maternal Deaths" are being misunderstood by some of the Registrars, while forwarding the 'Summary Monthly Report of Deaths' in Form No. 12 alongwith the statistical part of Death Reporting Form. It has been observed that deaths up to the age of five years are treated as infant deaths in many cases. While in case of maternal deaths most of the female deaths are shown under this column, irrespective of the age of the deceased.

In this connection it is requested that clear cut instructions may be issued to all the District Registrars/Registrars of your state that 'Deaths of children less than one year old' only be counted as Infant deaths. In case of Maternal Death the following may be noted.

The death of a mother during pregnancy or labour or within 42 days (six weeks) after delivery/termination of pregnancy which are known to be definitely caused by conditions arising out of pregnancy and child birth shall only be included as maternal death.

It is therefore, requested that specific instructions may be issued to the Registrars/District Registrars to check the entries while forwarding form No. 12 along with statistical part of the Reporting Forms therefore accurate data on these indicators may be obtained. It may be noted that once this compilation have been done it is very difficult to check the quality of data and hence all efforts are to be made to ensure the quality at the basic level at child's compilation are done.

The action taken in this regard may be informed to this office.

(K. Narayanan Unni)

Deputy Registrar General

To :

All Chief Registrars of Births & Deaths

Copy for information.

To all DCOs and JRGs.

सं./No. 1/7/2011 - VS (CRS)

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

Tele-fax: 26104012

E-mail - dra-crs.rqj@censusindia.gov.in

Dated: 21-12-2012

C I R C U L A R

Sub: Penalties under Section 23 of the Registration of Births and Deaths (RBD) Act 1969.

You are aware that procedure of imposing Penalties on Institutions, Registrar / Sub-Registrars, Medical practitioners and on the individuals are prescribed under Section 23(1) to 23(5) of the Registration of Births and Deaths Act, 1969. The provision of Section 23 is reproduced below: -

Section 23 — (1) any person who—

- (a) fails without reasonable cause to give any information which it is his duty to give under any of the provisions of sections 8 and 9; or
- (b) gives or causes to be given, for the purpose of being inserted in any register of births and deaths, any information which he knows or believes to be false regarding any of the particulars required to be known and registered; or
- (c) refuses to write his name, description and place of abode or to put his thumb mark in the register as required by section 11, shall be punishable with fine which may extend to fifty rupees.

(2) Any Registrar or Sub-Registrar who neglects or refuses, without reasonable cause, to register any birth or death occurring in his jurisdiction or to submit any returns as required by sub-section (1) of section 19 shall be punishable with fine which may extend to fifty rupees.

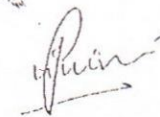
(3) Any medical practitioner who neglects or refuses to issue a certificate under sub-section (3) of section 10 and any person who neglects or refuses to deliver such certificate shall be punishable with fine which may extend to fifty rupees.

(4) Any person who, without reasonable cause, contravenes any provision of this Act for the contravention of which no penalty is provided for in this section shall be punishable with fine which may extend to ten rupees.

(5) Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1898 (5 of 1898), an offence under this section shall be tried summarily by a Magistrate.

Although the above provisions exists in the Act but it has been observed that most of the States/UTs do not impose any penalties on defaulting Institutions, Medical Practitioners or any individuals. Even the Penalties are not imposed on any Registrar or sub Registrar who neglects or refuses to register the events occurring in her/his jurisdiction or delay or fail in submitting the monthly returns as required under Section 19(1) of the Act and corresponding rules 14 (1) & (2) framed thereunder. As per the Annual Reports submitted by the State Governments, the State of Rajasthan, Kerala, Punjab and Maharashtra are imposing such penalties effectively. The other states are not implementing the provision of this section and not imposed any penalties even on the defaulting Institutions.

In view of the above, you are requested to issue necessary directions to all District Authorities to take steps for effective implementation of the provision of Section 23 & 24 of the RBD Act and the corresponding rule 16 framed thereunder. It is also requested to lay emphasis on the details on imposing such penalties in the Annual Report on working of the RBD Act and to ensure the timely submission of reports by the Registrar. A copy of the direction issued in this regard to the concerned authorities may also be sent to this office.

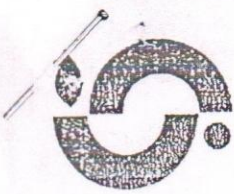

(P. A. Mini)

Deputy Registrar General, (CRS)

To

All the Chief Registrar / Addl. / Deputy Chief Registrar of Births and Deaths

Speed Post

सं./No. 11/7/2008 - VS -CRS

भारत सरकार/

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय/

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066, Tele-fax: 26104012

E-mail - drq-crs.rqi@censusindia.gov.in

Dated 25-03-2013

To,

All Chief Registrar of births and Deaths

Subject: Linking of Birth and Death Certificates with other services.

Sir,

You are aware that registration of births and deaths is mandatory under the provisions of Registration of Births and Deaths (RBD) Act, 1969, despite mandatory registration for the last four decades, the level of registration of births and deaths at national level is only 81 % and 67% respectively. In the light of the target of National Population Commission to achieve 100% registration of births and deaths, it is desired to improve the registration system and increase the level of registration of birth and death by linking submission of birth and death certificate for availing the benefits under various schemes.

2. You may be aware that during 2009 National Conference, detailed discussion was held on linking of Birth and Death Certificates with other services wherein it was decided to enlist those services, where proof of age and proof of identity could primarily be required through birth and death certificates. The possible services for linkage of birth and death certificates was also chalked out, accordingly the following main services are emerged for birth and death registration:

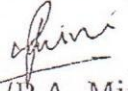
- (i) **Birth Registration** : Entry of new born baby in ration card; immunization,; issue of passport; maternity benefits scheme; entry into school; caste/domicile certificate; insurance policy; declaration as major for any legal purposes; enrolment in Electoral Rolls; driving licence; enrolment in employment exchange; appointment in Government, public health services and health insurance scheme sector and private sector; marriage registration etc.

- (ii) **Death Registration:** legal heir ship for transfer of property to legal heirs; claims in respect of insurance, bank and other deposits, family pension; transfer of gas connection, telephone connection, electricity/water meters; removal of name of deceased from the Electoral Rolls, old age pension beneficiaries' etc.

3. In this connection, it is also to inform you that recently a committee setup on strengthening the civil registration system comprising the members from NRHM, Ministry of Health & Family Welfare and ORGI also recommended for linking of birth and death certificates for availing the benefits under various schemes. One such move recommended by the Committee could be production of birth certificates at the time of admission in the school. However, this should be done with adequate safety mechanism such as three months' time for furnishing of birth certificate in order to avoid clashes between the interests of different schemes of various departments. Similar provisions can also be made in respect of other schemes, particularly those relating to reproductive women and children.

4. In view of the above, you are requested to coordinate with the concerned departments and make efforts to link various services with registration and production of birth and death certificates. This office may also be apprised about the action taken in this regard.

Yours faithfully

(P.A. Mini)

Dy. Registrar General (CRS)

Speed Post

No. 1/12/2014 - VS (CRS)

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

Tele-fax: 26104012

E-mail - drq-crs.rqi@censusindia.gov.in,

Dated: 12-09-2014

CIRCULAR

Sub: Procedure for Registration of Death of Missing persons in Natural Calamities affected areas in Jammu & Kashmir.

The Ministry of Home vide its D.O. letter no. 11012/5/2014-K-I dated 10.9.2014, has requested the Registrar General and Census Commissioner, India to formulate a standard procedure for issuing death certificate after due inquiry in case of the missing persons of Jammu & Kashmir and other States in J & K floods. Accordingly, the following procedure is communicated for necessary action by the concerned Chief Registrars of Births and Deaths.

2. As per the provision of Section 7(2) of the Registration of Births and Deaths (RBD) Act, 1969, the registration of birth and death has to take place at the place of occurrence of the event. In normal circumstances, the death is registered only on the reports from persons mentioned in section 8 of the RBD Act, 1969. However, in extraordinary cases like the one in Jammu & Kashmir, reports from public servants after due enquiry can be made use of for registering the deaths.

3. As regards persons whose dead body has been found, it is needless to state that the normal process of issuing Death Certificates should be followed.

4. In case of missing persons, who in all likelihood have died but the dead body is not traceable, all reasonable efforts should be made to determine that the person has in all likelihood died in the natural calamity that occurred in Jammu & Kashmir. The following process of enquiry may be followed in this regard:

Process

The missing persons can be divided into the following categories:

- i. Permanent residents of the flood affected villages and permanent residents of the nearby villages of Jammu & Kashmir who were present in the flood affected villages during the catastrophe.
- ii. Residents of other districts of Jammu & Kashmir who were present in the flood affected villages during the catastrophe.
- iii. Tourists from other States who were present in the flood affected villages during the catastrophe.

Process to be followed in the case of permanent residents of the flood affected villages and permanent residents of the nearby villages of Jammu & Kashmir who were present in the flood affected villages during the catastrophe.

1. A FIR/Missing Person Report should be filed by close relatives or next of kin at the place of residence of the person who is missing and presumed dead.
- *2. The FIR/Missing Person Report should be referred to the concerned Police Station under whose jurisdiction the person went missing. Notarised Affidavit regarding 'missing' should be filed by next of kin and should be kept as a permanent record.
3. The FIR/Missing Person Report should then be forwarded to the designated officer (Tahsildar/SDM) of the concerned area in Jammu & Kashmir along with report of Police Station and supporting documents for identification like ration card, family register, bank passbook etc.
4. The designated Officer should conduct a detailed enquiry regarding the missing person.
5. Based on the enquiry as detailed above the designated officer of Jammu & Kashmir should issue a speaking order regarding the provisional presumption of death.
6. The Designated Officer should then cause publication of the list of missing persons provisionally presumed dead in the Newspaper, Government Gazette in Hindi and English and also host the same on the Government Website for the purpose of obtaining Claims and Objections.
7. Claims and Objections should be received within 30 days

8. If no claim or objection is received within the time period, the Designated Officer should issue the Death Certificate.
9. The death certificate should be made available free of cost to the next of kin. The death certificate should also be sent to the Police Station where the FIR/Missing Person Report was filed.
10. In case of Claims and Objections, an appeal would lie with the Officer immediately superior to the Designated Officer (to be nominated by the State Government). After dealing with the appeal, speaking Orders should be sent to the Designated Officer who would then take appropriate action to issue the death certificate or deny it.

Process to be followed in case of residents of other districts of Jammu & Kashmir who were present in the flood affected villages during the catastrophe

1. 'FIR/Missing Person Report' should be filed by close relatives or next of kin at the place of residence in the originating district.
2. If FIR/Missing Person Report has already been filed in calamity affected areas of Jammu & Kashmir, the designated officer should forward the same to the designated Officer/SHO of the police station at the place of usual residence in the district of origin of the missing person, for local enquiry at their end.
3. Notarised Affidavit regarding 'missing' to be filed by next of kin and to be kept as a permanent record.
4. The enquiring officer in the originating district should conduct enquiry to establish the following facts:
 - a) That the family members or relatives or friends of the person concerned had filed FIR/Missing Person Report well in time (before 30th September, 2014). If it is beyond, this time limit, the reasons for approaching the police late should be enquired.
 - b) That the person concerned had travelled to the affected areas of Jammu & Kashmir before 4th September 2014.
 - c) That the person has been missing after his departure for affected district.
 - d) The enquiry report should be sent to the concerned Designated Officer at the affected areas of Jammu & Kashmir.

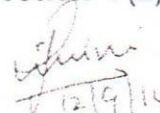
5. Based on the enquiry report of the officer in the originating district, the Designated Officer in affected areas of Jammu & Kashmir should further enquire into the fact of disappearance of the persons concerned, by looking into the database of missing persons maintained by the missing persons cell at Jammu and Srinagar by the State Government. He should also take into account all available information including the Statements of witnesses if any and last call data and other relevant data from mobile phone service providers to arrive at a conclusion regarding the death of the person. All available evidences may be taken into consideration before concluding whether the person has died or not. This may include police reports, enquiries from relief camps and affidavit submitted by the close relatives/next of kin etc.
6. Based on the enquiry as detailed above the designated officer of affected areas may issue a speaking order regarding the provisional presumption of death. This order should be communicated to the Designated Officer in the Originating district.
7. On receipt of such Order, the Designated Officer in the originating district should cause publication of the list of missing persons presumed dead in the Newspaper, Government Gazette in Hindi and English and also host the same on the Government Website for the purpose of Claims and Objections.
8. Claims and Objections may be received within 30 days
9. If no claim or objection is received within the time period, the Designated Officer in the originating district should send a report to the designated Officer in affected areas of Jammu & Kashmir.
10. Based on this report, the Designated Officer in affected areas of Jammu & Kashmir should issue the Death Certificate.
11. The death certificate should be made available free of cost to the next of kin. The death certificate should also be sent to the Police Station where the FIR/Missing Person Report was filed and to the designated officer in the originating district.
12. In case of Claims and Objections, an appeal would lie with the Officer immediately superior to the Designated Officer (to be nominated by the State Government). After dealing with the appeal, speaking Orders should be sent to the Designated Officer in affected areas of Jammu & Kashmir, who would then take appropriate action to issue the death certificate or deny it.

Process to be followed in case of Tourists from other States who were present in the flood affected villages during the catastrophe.

1. FIR/Missing Person Report', to be filed by close relatives or next of kin at the place of residence in the originating State.
2. If FIR/Missing Person Report have already been filed in Jammu & Kashmir, the designated officer of Jammu & Kashmir should forward the same to the designated Officer/SHO of the police station at the place of usual residence in the State of origin of the missing person, for local enquiry at their end.
3. Notarised Affidavit regarding 'missing' to be filed by next of kin and to be kept as a permanent record.
4. The enquiring officer in the originating State should conduct enquiry to establish the following facts:
 - a) That the family members or relatives or friends of the person concerned had filed FIR/Missing Person's Report well in time (before 30th September, 2014). If it is beyond, this time limit, the reasons for approaching the police late should be enquired.
 - b) That the person concerned had travelled to Jammu & Kashmir before 4th September, 2014.
 - c) That the person has been missing after his departure for Jammu & Kashmir. For arriving at his conclusion, the enquiry officer should also verify with reference to the database maintained for this purpose by the Resident Commissioner of the originating State Government at New Delhi or the authorised officers of the State Government who had camped at Jammu and Srinagar during September 2014 to conduct enquiries on missing persons from their States.
 - d) The enquiry report should be sent to the concerned Designated Officer at Jammu & Kashmir.
5. Based on the enquiry report of the officer in the originating State, the Designated Officer in Jammu & Kashmir should further enquire into the fact of disappearance of the persons concerned, by looking into the database of missing persons maintained by the missing persons cell at Jammu and Srinagar by the State Government. He should also take into account all available information including the Statements of witnesses if any and last call data and other relevant data from mobile phone service providers to arrive at a conclusion regarding the death of the person. All available evidences may be taken into consideration before concluding whether the person has died or not. This may include police

reports, enquiries from relief camps and affidavit submitted by the close relatives/next of kin etc.

6. Based on the enquiry as detailed above the designated officer of Jammu & Kashmir may issue a speaking order regarding the provisional presumption of death. This order should be communicated to the Designated Officer in the Originating State.
 7. On receipt of such Order, the Designated Officer in the originating State should cause publication of the list of missing persons presumed dead in the Newspaper, Government Gazette in the local language of the State and English and also host the same on the Government Website for the purpose of Claims and Objections.
 8. Claims and Objections may be received within 30 days
 9. If no claim or objection is received within the time period, the Designated Officer in the originating State should send a report to the designated Officer in Jammu & Kashmir.
 10. Based on this report, the Designated Officer in Jammu & Kashmir should issue the Death Certificate.
 11. The death certificate should be made available free of cost to the next of kin. The death certificate should also be sent to the Police Station where the FIR/Missing Person Report was filed and to the designated officer in the Originating State.
 12. In case of Claims and Objections, an appeal would lie with the Officer immediately superior to the Designated Officer (to be nominated by the originating State Government). After dealing with the appeal, speaking Orders should be sent to the Designated Officer in Jammu & Kashmir, who would then take appropriate action to issue the death certificate or deny it.
5. For enabling this process the designated Officer (Tahsildar/SDM) in Jammu & Kashmir may be declared as a Registrar of Death under Section 7(1) of the Registration of Births and Deaths (RBD) Act, 1969. In all the above cases, registration of death may be done at the place of occurrence of death/presumed death in accordance with provision made under Section 7(2) of RBD Act.

12/9/14
(P. A. Mini)

Deputy Registrar General

To,

The Chief Registrars of concerned States

No. 1/12 /2014 - VS (CRS)

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

E-mail - drq-crs.rqi@censusindia.gov.in, rkgautamiss.rqi@nic.in, ajayk.rqi@censusindia.gov.in

Tele-fax: 26104012

Dated - 27/10/2014

To

All Chief Registrar of Births and Deaths and

Sub: Verification of details furnished in the birth and death Reporting forms.

Sir,

You are aware that birth or death certificates are issued on the basis of information collected through birth or death reporting forms. It has been observed that in case of institutional events, the information provided by the institution has various mistakes/ errors such as wrong name and surname of the Child or deceased or parents, wrong address etc. and later on these errors came for corrections on the plea that wrong information has been provided by the hospital.

2 Further, in order to implement the Uniform CRS Software for online and offline registration of births and deaths and to link the Civil Registration System (CRS) with National Population Register (NPR) through this software, it is desirable that the particulars collected through the reporting forms should be accurate and correct so that chances of corrections / errors can be minimized. In order to avoid these errors, it has been decided to collect the initials / counter signature of the nearest relative of the mother (who delivering the baby) in case of birth and obtain the counter signature of the nearest relative of the deceased in case of death. They should be asked to check the details given in the birth and death reporting forms before putting the counter signature. It is also clarified that the informant will remain the Institution, in case of Institutional events.

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

3. In view of the above, you are requested to issue the above directions to all concerned registration authorities so that chances of corrections/errors can be minimized. This office may be apprised about the action taken in this regard.

Yours faithfully

S/d

(P.A. Mini)
Deputy Registrar General, CRS

No. 1/12/2014 – VS (CRS) New Delhi Dated 27-10-2014

Copy forwarded to the Director/ Joint Director /Deputy Director of all Directorate of Census Operations with the request to take up the matter with the Chief Registrar.

S/d
(Ajay Khanna)
Deputy Director (CRS)

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
“Ensure Registration of Every Birth and Death”

भारत सरकार / Government of India
गृह मंत्रालय / Minister of Home Affairs
भारत के महारजिस्ट्रार एवं जनगणना आयुक्त का कार्यालय
Office of Registrar General & Census Commissioner, India
2ए, मानिसंह रोड / 2A, Mansingh Road
नई दिल्ली / New Delhi-110011

No. 1/12/2014-VS (CRS)

31st July, 2015

CIRCULAR

Sub: Utility of birth and death certificates -reg.

Sir/Madam,

The registration of births and deaths are being done under the provisions of Registration of Births and Deaths (RBD) Act, 1969 and the corresponding Rules made thereunder. This office is the Central authority to coordinate and unify the activities of Chief Registrar of births and deaths of States. Recently, India has set itself an ambitious 'Vision 2020' to universalize the registration of birth and deaths by the year 2020. In order to achieve this vision, this office has taken many initiatives.

2. Even after more than 46 years since the birth and death registration was made compulsory under the RBD Act, India is still lagging behind with about 16 and 30 percent birth and death being unregistered. Ideally, birth certificate is the first official document in one's life and death certificate is the proof of the end of one's life. The entries in birth and death registers are public documents and are admissible as evidence under section 35 of the Indian Evidence Act, 1872. These entries are conclusive evidence of the fact of birth or death, as the case may be. Based upon these entries, the extract /certificate of birth and death are issued under the provision of section 12 and 17 of the RBD Act, 1969 and shall be admissible as evidence for the purpose of proving the birth or death to which the entry relates. The certificate issued under the said Act is the legal document.

3. This office expect that the services given to the public by your office should be linked with availability of birth and death certificates depending upon the case which will enhance the utility of birth and death certificates. As a result, the national level of registration of births and deaths will automatically move towards universal level registration.

4. Therefore, the concerned authorities may be directed to link with availability of birth and deaths certificates for getting various Government benefits services from your department like:

- Maternity benefit scheme and Janani Suraksha Yojna (JSY)
- Inclusion of column in immunization cards that either the birth has been registered or not
- School admission
- Inclusion of name of child in Ration card/Family Register
- Entry in Government and Non-Government service and maintenance of service book
- Inclusion of name in electoral roll/employment exchange,
- Issue of Passport/Driving license,
- AADHAAR/NPR registration

- Marriage and divorce/separation registration,
- Deletion of name from Ration card/Family Register
- For the settlement of issues of inheritance,
- For the settlement of insurance claims,
- For the settlement of family pension.

5. You are requested to initiate concrete efforts to increase the uses of birth and death certificates with various services/ schemes implemented by the State Governments. This office may be apprised of the efforts made in this regard.

(C. Chandramouli)
Additional Secretary and
Registrar General & Census Commissioner, India

To,

1. The Secretaries of Ministry of External Affairs, Department of Financial Services, Election Commission of India, GOI
2. All Chief/Dy. Chief/ Addl. Chief Registrars of Births and Deaths.
3. All the Heads of Life Insurance Companies (Public/Private Sector Life Insurance Companies)
4. All Chief Passport Officers
5. All State Transport Authorities
6. Official website of ORGI

Forwarded/By Order
(R.K. Gautam)
Deputy Registrar General

राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी, कार्यालय, पुणे

डॉ. एच. एच. चव्हाण
एम.बी. पी.एस.एम.

उपसंचालक

तथा

उपमुख्य निबंधक जन्म व मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य

दूरध्वनी क्रमांक : ०२०-२६०५८७४७ (वै.)

०२०-२६०५८७३० (वा.)

फॅक्स क्रमांक : ०२०-२६०५८२९२

तार : जन्ममृत्यु

ई-मेल : crs_d83@yahoo.com

डॉ. नायडू रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे-१

आमाजीआ/कक्ष-८३/उपनिबंधक नेमणूक/प्रशिक्षण/630/6638/२०११, दिनांक :- २१ जुलै, २०११

प्रति,

वैद्यकीय अधीक्षक,

शान्ताकय वैद्यकीय महाविद्यालय,

व रुग्णालय,(सर्व)

जिल्हा शल्य चिकित्सक

सामान्य रुग्णालय,(सर्व)

वैद्यकीय अधीक्षिका,

डागा स्त्री रुग्णालय,(सर्व)

विषय :- नवनियुक्त उपनिबंधकांच्या कार्यपद्धतीबाबत...

संदर्भ :- १) मा. संचालक आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई यांचे

दि. १० जून २०११, रोजीचे पत्र क्र.संआसे/जन्म-मृत्यु/उपनिबंधक
/कक्ष-१८/टे-३/न.क्र.३६/७८०/११

२) नवनियुक्त उपनिबंधकांचे प्रशिक्षण दि. ५ ते १२ जुलै २०११ व
दि. २९ व ३० जुलै २०११

संदर्भ क्र. (१) अन्वये आपणास जन्म नोंदणी व जन्म प्रमाणपत्र वितरीत करण्यासाठी उपनिबंधक नेमण्यात आले आहे. त्या अनुषंगाने, आपण आपल्या संस्थेत घडलेल्या प्रत्येक जन्माची नोंद करून माता व बालक घरी जाण्यापूर्वी जन्म प्रमाणपत्र इतर सेवेबरोबर वितरीत करणे आवश्यक आहे. या संदर्भातील प्रशिक्षण आपल्या कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी यांना जुलै २०११ मध्ये देण्यात आलेले आहे. संदर्भ क्र. १ अनुसार प्रस्तावित उपनिबंधक यांनी १ जुलै २०११ पासून काम सुरु करण्याच्या दृष्टीने खालील मार्गदर्शक सूचना विशद करण्यात येत आहेत.

अ) जन्म नोंदणीबाबत

१) संस्थेत झालेल्या प्रत्येक जन्माकरिता नमुना क्र. १ संपूर्ण वार्डमध्येच भरून घ्यावा.

कायदेविषयक व सांख्यिकी विषयक कुठलीही माहिती रिक्त राहणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.

२) प्रति दिवशी झालेल्या जन्माचे नमुना क्र. १ भरून उपनिबंधक यांच्या मदतनीस यांना सादर करावे.

- ३) उपनिबंधक कार्यालयांनी प्रत्येक नमुना क्र. १ मधील निबंधकाने भरावयाची माहिती भरायामध्ये कायदेशीर भागातील नोंदणी क्रमांक, नोंदणी दिनांक, आपल्या संस्थेचे नाव, गाव/शहर, जिल्हा शेरार काना तसेच सांख्यिकी भागातील नोंदणी क्रमांक नोंदणी दिनांक, जन्माचा दिनांक, लिंग व जन्माचे ठिकाण भरून दोन्ही भागावर उपनिबंधकाने स्वाक्षरी करावी व शिक्का मारण्यात यावा.
- ४) निबंधकाने भरावयाच्या माहितीमध्ये मधल्या भागातील तक्त्यात जिल्हा, तालुका, गाव/शहर व नोंदणी संस्थेचे नाव हे टाकावे व त्यापुढे जिल्हा शहर, तालुकाचे जनगणना कोड भरावे सदर कोड न. आपण आपल्या संबंधित महानगरपालिका/नगरपालिकाकडून प्राप्त करून घ्यावे. काढ न. संदर्भात, शंका असल्यास जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म व मृत्यु जिल्हा परिषद, कार्यालयातील सांख्यिकी अधिकारी यांचेशी संपर्क साधावा ही माहिती प्रत्येक विहित नमुन्यासाठी एकसारखी राहणार आहे. त्यामुळे या संदर्भातील माहिती करिता शिक्का तयार करून घेणे संयुक्तिक राहिल.
- ५) उपनिबंधकाने त्याच्या पदनामाचा द्विभाषीक शिक्का खालील प्रमाणे तयार करून घेणे बंधनकारक आहे.

“ उपनिबंधक जन्म - मृत्यु ”

Registrar Birth & Death

संस्थेचे नाव

Name of Institution

शहर, जिल्हा

City, District

- ६) जन्म - मृत्यु नोंदणी १ जानेवारी ते ३१ डिसेंबर या कॅलेंडर वर्षाप्रमाणे आहे. व नोंदणी क्रमांक दरवर्षी १ जानेवारीला नव्याने सुरु करून तो अनुक्रमांक ३१ डिसेंबर पर्यंत सलग सुरु ठेवावा. परंतु आपली उपनिबंधक नेमणूक वर्षाच्या मध्यंतरी झालेली असल्यामुळे आपण जन्म नोंदणी ज्या दिवसापासून सुरु करणार आहात त्या दिवसापासून नोंदणी क्रमांक १ ते सुरु करावे. व ३१ डिसेंबर २०११ पर्यंत अनुक्रमांक सलग सुरु ठेवावा. जुळे किंवा तिळे जन्म झाले असल्यास त्यांचेसाठी स्वतंत्र नमुना क्र. १ भरावा प्रत्येकांना स्वतंत्र पुढील सलग नोंदणी क्रमांक द्यावा.
- ७) काही महानगरपालिका/नगरपालिका येथे संगणक प्रणाली विकसीत केली असून, नोंदणी क्रमांक प्रणालीद्वारे आपोआप दिले जातात. (auto generated registration no) या महानगरपालिका/नगरपालिका यांनी सदर संगणक प्रणाली आपणाम उपलब्ध करून दिल्यास संगणक प्रणाली द्वारे उपलब्ध होणारे, नोंदणी क्रमांक स्विकारण्यात यावा व तोच नमुना क्र. १ मध्ये भरण्यात यावा.
- ८) नोंदणी क्रमांकाकरिता योग्य पद्धतीची निवड निबंधकाशी संपर्क साधून ठरविण्यात यावी.
- ९) निबंधकाने भरावयाची माहिती नोंदणी क्रमांक व दिनांकासह संपूर्ण भरल्यानंतर व उपनिबंधकाची स्वाक्षरी व शिक्का झाल्यानंतर नोंदणी पूर्ण झाल्याचे समजले जाते. सदर नोंदीस अधिकृत नोंद म्हणून समजण्यात येते.
- १०) अधिकृत नोंद झाल्यानंतर नमुना क्रमांक १ च्या कायदेशीर भागावरून जन्माचे प्रमाणपत्र नमुना क्र. ५ तयार करावे.

- ११) नमुना क्रमांक ५ जन्म प्रमाणपत्रामध्ये कुठला रकाना ज्यादा करणे अथवा रद्द करणे कायदयानुसार, शक्य नाही.
- १२) कायदेविषयक भागातील माहिती ही काळजीपूर्वक नोंदविण्यात यावी यामध्ये आई वडिलांचे नाव परिपूर्ण लिहावे यामध्ये टोपण नाव किंवा आईचे माहेरचे नाव लागणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- १३) माता व बाळ याचे रुग्णालयातून घरी परत जाताना त्यांना जन्म प्रमाणपत्र द्यावयाचे आहे. त्यामुळे यावेळेस पालकांनी बाळाचे नाव निश्चित केले असल्यास जास्त संयुक्तिक ठरणार आहे. त्यादृष्टीने नातेवाईकांना बाळाच्या नावाची विचारणा करण्यात यावी. जेणेकरून प्रमाणपत्र बाळाच्या नावामधीत वितरीत करणे शक्य होईल.
- १४) बाळाचे नाव लिहिताना फक्त बाळाचे नाव अथवा बाळाचे नाव, वडिलांचे नाव व अडनाव अथवा बाळाच्या नावासह आई वडिलांचे नाव व अडनाव अथवा पालकांच्या लेखी अर्जानुसार बाळाचे नाव यापेक्षा वेगळे असल्यास, त्याप्रमाणे बाळाच्या नावाची नोंद करता येते, परंतु एकदा बाळाच्या नावाची नोंद झाल्यानंतर त्यामध्ये कोणताही बदल करता येत नाही याची पालकांनी/नातेवाईकांना स्पष्ट कल्पना देण्यात यावी.
- १५) जन्म प्रमाणपत्रावर उपनिबंधकाची मही व शिक्का (वर नमूद केल्याप्रमाणे) असणे आवश्यक राहिल.
- १६) सदर नोंदणी ही घटना घडल्यापासून २१ दिवसांचे आत होणार असल्यामुळे जन्म प्रमाणपत्राची प्रथम प्रत विनामूल्य देणे बंधनकारक आहे. त्यामुळे जन्म प्रमाणपत्र दिल्याचा दिनांक कायदेशीर भागाच्या पाठीमागे नोंदविणे आवश्यक ठरेल. त्यानंतरच्या जादा प्रतीची मागणी केल्यास विहित शुल्क आकारून प्रमाणपत्र अदा करावे.
- १७) उपनिबंधकाकडे जमा होणाऱ्या शुल्काची रक्कम निबंधकाकडे जमा करावी लागणार आहे. त्यासाठी निबंधकाशी संपर्क साधून यासंदर्भातील प्रणाली निश्चित करावी.
- ब) अहवाल व अभिलेखा संदर्भात सूचना
- १८) दरमहा महिना अखेरीस सर्व नमुना क्र. १ मधील कायदेशीर व सांख्यिकी भाग वेगळे करण्यात यावे.
- १९) वेगळा केलेला कायदेशीर भाग जन्म नोंदवही नमुना क्र. ७ संवोधण्यात येईल व हा भाग कायमस्वरूपी जतन करावयाचा आहे.
- २०) वर्ष संपल्यानंतर (३१ डिसेंबर नंतर) पुढील वर्षाच्या जानेवारी अखेरपर्यंत हे सर्व कायदेशीर भाग निबंधकाकडे जमा करावे.
- २१) प्रत्येक महिन्याला वेगळे केलेले कायदेशीर भाग अनुक्रमांक लावून व्यवस्थित बांधणी केलेले असावेत.
- २२) एकदा कायदेशीर भाग निबंधकाकडे जमा झाल्यानंतर त्यासंदर्भात प्रमाणपत्र वितरीत करणे तसेच पुढील कोणतीही कार्यवाही निबंधकामार्फतच होईल.

२३) दरमहा वेगळे केलेले सांख्यिकी भाग अनुक्रमाने व्यवस्थित बांधणी करून निबंधकाकडे पुढील महिन्याचे दोन तारखेपर्यंत त्यावर नमुना क्र. ११ मधील गोपवाच्यासह अहवाल सादर करावा. या अहवालात महिन्यात वितरीत केलेल्या जन्म प्रमाणपत्रांची संख्यासुद्धा नमूद करावी. उपनिबंधकांनी गोपवारा नमुना क्रमांक ११ ची एक प्रत जिल्हा आरोग्य अधिकारी यांना सुद्धा पाठवावी.

२४) बाळाचे नाव /आई वडिलांचे नावा संदर्भात काही अर्ज नातेवाईकांनी दिले असल्यास ते सुद्धा नमुना क्र. १ सोबत कायमस्वरूपी अभिलेख म्हणून जतन करणे आवश्यक आहेत.

क) इतर बाबी

२५) उपनिबंधकांनी त्यांचे रुग्णालयात झालेल्या मृत्यु व उपजतमृत्यु संदर्भात, पूर्वीप्रमाणेच अनुक्रमे नमुना क्र. २ व ३ भरावयाची आहे व हे नमुने पूर्व प्रचलित पद्धतीनुसार निबंधकाकडे कायदेशीर व सांख्यिकी भागासह द्यावयाचे आहेत. या नमुना क्र. २ व ३ मध्ये निबंधकाने भरावयाची माहिती उपनिबंधकांनी भरु नये ती माहिती निबंधक कार्यालय भरणार आहे.

२६) रुग्णालयात झालेल्या प्रत्येक मृत्यु संदर्भात नमुना क्र. ४ (मृत्यूच्या कारणाचे वैद्यकीय प्रमाणपत्र) सुद्धा भरून दरमहा संबंधित निबंधकाकडे पूर्वीप्रमाणेच पाठवावेत.

२७) निबंधकाने या संदर्भातील लागणारे विहित नमुने, उपनिबंधकांना पुरविणे बंधनकारक आहे.

उपसंचालक आरोग्य सेवा

तथा उपमुख्य निबंधक जन्म व मृत्यु

महाराष्ट्र राज्य, पुणे - १

प्रत माहिती व योग्य कार्यवाहीस्तव :-

- १) आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म व मृत्यु, महानगरपालिका/ठाणे/उल्हासनगर/पुणे/पिंपरी-चिंचवड/अहमदनगर/धुळे/जळगाव/नाशिक/सोलापूर/कोल्हापूर/सांगली/औरंगाबाद/नांदेड/अकोला/अमरावती/नागपूर
- २) मुख्याधिकारी तथा निबंधक जन्म व मृत्यु, नगरपरिषद रायगड/रत्नागिरी/नंदूरवार/सातारा/जालना/परभणी/हिंगोली/लातूर/बीड/अंबाजोगाई, जि. बीड/उस्मानाबाद/वाशिम/बुलढाणा/यवतमाळ/भंडारा/गोंदिया/चंद्रपूर/गडचिरोली/वर्धा
- ३) ग्रामसेवक तथा निबंधक जन्म व मृत्यु, ग्रामपंचायत, रानवांबोळी, जि. सिंधुदुर्ग/नेकनूर, जि. बीड

प्रत योग्य कार्यवाहीस्तव :- जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म व मृत्यु, जिल्हा परिषद, (सर्व)

२/-

आपल्या जिल्ह्यातील सर्व संस्थांना सदर माहिती प्राप्त व्हावी या दृष्टीने कार्यवाही करावी.

प्रत सन्नेह :- उपसंचालक आरोग्य सेवा, परिमंडळ (सर्व)

प्रत सविनय सादर :- १) मा.संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म व मृत्यु, मा.रा.मुंबई.

२) अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४००

३) मा.आयुक्त कट्टर व कल्याण तथा अभियान संचालक, एन.आर.एच.एम. मुंबई

सं./No. 1/13/2004 - VS (CRS)

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

Tele-fax: 25104012

E-mail - drq-crs.rgi@censusindia.gov.in

दिनांक - 25/06/2012

To

The Dy. Chief Registrar of Births & Deaths and
Deputy Director of Health Services,
State Bureau of Health Intelligence & Vital Statistics,
Naidu Hospital Compound,
Keneddy Road,
PUNE - 411001

Sub: Permission regarding electronic signature.

Sir,

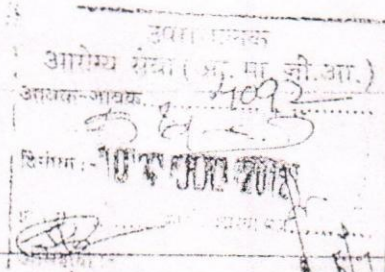
Please refer to your office letter number SBHI & VS/D-83/IT/amendment 2008/ PCMC Corpn./31879 dated 22nd May 2012 vide which permission of electronic signature on birth death certificates has been sought. In this connection, it is clarified that the provisions of I.T. Act, 2000 and amendments made thereunder from time to time take care the legal validity and recognition of electronic records and electronic signatures.

2 Hence, under the provisions of IT Act 2000 and corresponding amendments made thereunder, electronic signature can be used for issuance of birth/death certificate. However while doing so, it should be ensured that there is no violation of Section 7(2) of the RBD Act, 1969, which specifies the Jurisdiction of each Registrar / Sub Registrar.

Yours faithfully

(P.A. Mini)

Deputy Registrar General

पतोक जन्म एवम् मृत्यु की पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक
आकडेवारी विभाग, पुणे.

तार : जन्ममृत्यु
ई-मेल : crs_d84@yahoo.com

दूरध्वनी क्र.: २६०५९५३०, २६०५८६१०
फॅक्स क्र.: ०२० - ६१२७२९२

डॉ. नायडु रुग्णालय आवार, माहिती
संस्करण केंद्र आवार, पुणे

आरोग्य सेवा

जा क्र आमाजीआ/कक्ष-८३/कायदा/
दिनांक ११/१२/२०१२

१०११०१-१०३३/१२

प्रति,

- १) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी,
वृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई
- २) निबंधक, जन्म आणि मृत्यु
तथा, वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी
महानगरपालिका,(सर्व)

विषय:- जन्म मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ व महाराष्ट्र जन्म आणि मृत्यु
नोंदणी नियम २००० नुसार जन्म मृत्युची नोंदणी करणेबाबत.....

आपणास विदितच आहे कि, राज्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी, पुणे हे कार्यालय राज्यस्तरीय असून राज्यातील जीवनविषयक आकडेवारीचे एकत्रिकरण व विश्लेषण या कार्यालयात केले जाते. नागरी नोंदणी पध्दती अंतर्गत राज्यातील भौगोलिक व इतर आवश्यक स्थितीनुसार जन्म मृत्यु नोंदणीबाबत कायद्यांची अंमलबजावणी करणे, नोंदणी बाबत सर्व निबंधकाना मार्गदर्शन करणे, नोंदणी बाबत सुसुत्रता आणून जन्म मृत्यु विषयक सर्व अहवाल दरमहा एकत्र करून त्याचा वार्षिक अहवाल प्रसिध्द करण्यात येतो. सदर अहवाल केंद्र शासनास व राज्य शासनास सादर करण्यात येतो. जेणेकरून अहवालाचा उपयोग आरोग्य नियोजनाकरीता करण्यात येतो.

या कार्यालयातील अधिकारी / कर्मचारी यांच्या राज्यातील महानगरपालिका यांच्या निबंधक कार्यालयास भेटी दिल्या असता जन्म मृत्यु नोंदणी बाबत खुपच अनियमितता आढळून आल्या. जन्म मृत्यु नोंदणी कायद्यातील तरतुदी नुसार व्हावी याकरीता सर्व साधारण सुचना निर्गमित करण्यात येत आहेत त्याप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

- १) जन्म मृत्यु कार्यालयाबाहेर " निबंधक जन्म मृत्यु " असा मजकूर असलेला नावासहित फलक दर्शनी भागावर असावा.
- २) सर्व उपनिबंधक व आरोग्य संस्थांना आवश्यक नोंदणीचे सुटे नमुने व नोंदवह्या मोफत पुरविणे व त्या संस्था प्रमुखावर संस्थेत घडणा-या जीवन विषयक घटनांचे अहवाल पाठविण्याची जबाबदारी सुपुर्त करणे
- ३) कार्यक्षेत्रातील आरोग्य संस्थांची माहिती वेळोवेळी अद्यावत करणे आपल्या अधिकार क्षेत्रातील बदलांची माहिती करून घेणे जर क्षेत्रात वाढ झाली असेल तर त्या कार्यक्षेत्रातील जन्म मृत्यु घटनांच्या नोंदणीची व्यवस्था करणे.
- ४) घटना घडल्यापासून २१ दिवसांच्या आत नोंदणी झाल्यास कायद्यानुसार प्रमाणपत्राची प्रथम प्रत मोफत देण्यात यावी व तसा फलक नोंदणी कार्यालयाच्या दर्शनी भागावर लावावा.
- ५) प्रमाण पत्राच्या जादा प्रती साठी महाराष्ट्र जन्म मृत्यु नोंदणी नियम २००० नुसारच शुल्क आकारणी करण्यात यावी.
- ६) जन्म मृत्यु प्रमाणपत्रावर निबंधकाची / उपनिबंधकाची स्वाक्षरी आवश्यक आहे "करीता" म्हणून स्वाक्षरी करण्याची कायद्यात तरतुद नाही.
- ७) आपल्या कार्यक्षेत्रात उपनिबंधकाची आवश्यकता असल्यास तसा मान्यतेसाठी प्रस्ताव या कार्यालयास सादर करण्यात यावा. मुख्य निबंधकाच्या मान्यतेने उपनिबंधकाना अधिभार प्रदान करण्याची तरतुद अधिनियमात आहे.

- ८) सर्व सांख्यिकी अहवाल प्रतिमासी उपमुख्य निबंधक पुणे यांना विहित कालमर्यादेत पाठविणे. संगणकीकरणाची व्यवस्था असल्यास सांख्यिकी अहवाचे संगणकीकरण करणे व संगणकीय तबकडी पाठविणे.
- ९) जन्म मृत्यु लाभार्थींना वेळेत दाखले देणे त्यात सुधारणा होईल अशा दृष्टीने कार्यवाही करणे.
- १०) नोंदणी करिता जन्माची माहिती नमुना क्रमांक १, मृत्युची माहिती नमुना क्र. २ व उपजत मृत्युची माहिती नमुना क्रमांक ३ मध्ये पुरविणे.
- ११) नमुना क्रमांक २ बरोबर मृत्युच्या कारणांचे वैद्यकीय प्रमाणिकरण प्रमाणपत्र मृत व्यक्तीस शेवटच्या आजारात वैद्यकीय व्यवसायीकाने उपचार केला असल्यास घेण्यात यावा सर्व मृत्यु घटनांना मृत्युच्या कारणांचे वैद्यकीय प्रमाणिकरण प्रमाणपत्र बंधनकारक करण्यात येवू नये.
- १२) मृत्यु रुग्णालयात घडला असल्यास मृत्युच्या कारणांचे वैद्यकीय प्रमाणिकरण नमुना क्र ४ बंधनकारक आहे.
- १३) मृत्यु घडल्याची खात्री हवी असल्यास अथवा स्मशान दाखला द्यावयाचा असल्यास रुग्णालयात आलेल्या मृत्युकरीता मृत्युच्या कारणांचे वैद्यकीय प्रमाणिकरण प्रमाणपत्रातील (नमुना क्रमांक ४) डिटेचेबल भाग (डॉक्टरांनी मृत्यु घोषित केल्याची माहिती) अथवा रुग्णालय किंवा डॉक्टरांच्या लेटरहेडवर मृत्यु घोषित (डेथ डिक्लरेशन) केल्याची माहिती घेण्यात यावी परंतु नमुना क्रमांक ४ अथवा ४अ मृत्यु घोषित करण्यासाठी करण्यात येवू नये अशा सुचना सर्व रुग्णालयांना व संबधितांना देण्यात याव्यात.
- १४) मृत्यु नोंदणी घेताना नमुना क्रमांक २ बरोबर नमुना क्रमांक ४ अथवा ४ अ घ्यावा. नातेवाईक व इतरांना नमुना क्रमांक ४ अथवा ४ अ देण्यात येवू नये.
- १५) मासिक अहवाल पाठविताना नमुना क्रमांक १ ते ४ चे स्वतंत्र गट ठेवून तयार करावेत व गटवार अहवालाचा माहे व नमुन्याची संख्या नमूद करावी. मासिक अहवाल दरमहा वेळेवर सादर करण्यात यावेत.
- १६) जन्म अहवालातील व मृत्यु अहवालातील कायदेशीर माहितीचा भाग नोंदणी झाल्यानंतर कायम स्वरुपी जतन करून ठेवण्यात यावा.
- १७) बाळाच्या नावाच्या नोंदणी संदर्भात प्राप्त झालेले अर्ज सुध्दा कायदेशीर भागासोबत जतन करण्यात यावा.
- १८) उशिरा नोंदणी सदरातील प्राप्त तहसीलदार यांचे आदेश सुध्दा नमुना क्र १ व २ भागासोबत कायमस्वरुपी जतन करावे.
- १९) सांख्यिकी माहितीतील सर्व रकाने भरण्यात आल्याची खात्री करावी. नोंदणी घेतल्यानंतर निबंधकांनी नोंदणी क्रमांक देवून सही आवश्यक करावी.
- २०) नोंदवहीतील नोंद दुरुस्त किंवा रद्द कलम १५ नुसारच करण्यात यावी. संपूर्ण नावत बदल करण्यात येवू नये, मुळ नोंदीत कोणताही बदल न करता समासात योग्य ती नोंद घ्यावी. नोंदणी रद्द करावयाची असल्यास या कार्यालयाच्या पुर्व मान्यतेने निबंधक नियम ११(६) नुसार रद्द करू शकतात.
- २१) जन्म मृत्यु नोंदणी बाबत मार्गदर्शन हवे असल्यास जिल्हा निबंधक यांचेणी प्रथम संपर्क राधावा.

उपमुख्य निबंधक, जन्म मृत्यु,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे

माहितीसाठी व कार्यवाहीसाठी

१) आयुक्त, महानगरपालिका

२) जिल्हा निबंधक जन्म मृत्यु तथा जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद,

उपमंचालक
आरोग्य सेवा (आ. मा. जी. आ.)
आयक-जायक.....
दिनांक: 27 JAN 2015
प्रशासनिक अधिकारी उपमंचालक

Speed Post

No. 1/12/2014 - VS (CRS) /115
भारत सरकार
GOVERNMENT OF INDIA
गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

Tele-fax: 26104012

E-mail - drq-crs.rqi@censusindia.gov.in,

Dated: 20-01-2015

To
The Chief Registrar of Births and Deaths

Sub: Inclusion of the column of Aadhaar (UID) number in Birth and Death certificate.

Sir,

Please refer to this office letter of even number dated 28th October, 2014 and 7th November, 2014 vide which you have been requested to include the Unique Identification (UID) number in the reporting form of birth, death and still birth. In continuation of the above letter, it is informed that now it has been decided to include the Aadhaar (UID) numbers of Parents in birth certificate and UID number of Deceased, parents of deceased and spouse in the death certificate in order to link birth and death registration with UID/NPR.

2. Under e-governance every Government services has to be necessarily be accompanied by UID number. Providing UID number in birth and death certificates will enhance utility of the certificates, in addition to updating NPR/ UID data base.

3. In view of the above, you are requested to revise the birth and death certificate and include a column of Aadhaar (UID) number of father and mother (parents) in these forms. In addition to that, UID number of the deceased and spouse (if deceased is married) should also be shown in death certificate. The specimen of the birth and death certificate form is also attached for ready reference.

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

4. You are requested to initiate the action to amend the relevant Rule and ensure the inclusion of aforesaid column in form number 5 and 6. In this connection, necessary permission as required under Section 30(1) of the RBD Act, 1969 is granted to amend the respective rules and forms. Necessary steps in this regard may kindly be taken on priority basis. This office may be apprised about the action taken in the matter.

Yours faithfully

[Signature]

(P.A. Mini)
Deputy Registrar General (CRS)

Encl. Birth and Death certificate

No. 1/12/2014 - VS (CRS) New Delhi

Dated 20-01-2015

Copy forwarded to the concerned DCO with the request to take up the matter with the Chief Registrar.

[Signature]

(P.A. Mini)
Deputy Registrar General (CRS)

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

प्रपत्र- 5

Form-5

सं. No.

State
Govt.
Emblem..... सरकार
GOVERNMENT OF विभाग/.....
(प्रमाणपत्र जारी करने वाले स्थानीय निकाय का नाम)
DEPARTMENT OF
(Name of local body issuing certificate)**जन्म प्रमाण-पत्र**
BIRTH CERTIFICATE(जन्म मृत्यु रजिस्ट्रीकरण अधिनियम, 1969 की धारा 12/17 तथा जन्म मृत्यु रजिस्ट्रीकरण नियम,
(राज्य का नाम)..... के नियम 8/13 के अंतर्गत जारी किया गया)
(संशोधित नियम को अधिसूचित किए जाने का वर्ष)(Issued under Section 12/17 of the Registration of Births and Deaths Act, 1969 and Rule 8/13 of the
Registration of Births and Deaths Rules.....
(Name of State) (Year of notifying the revised rules)यह प्रमाणित किया जाता है निम्नलिखित सूचना जन्म के मूल लेख से ली गई है जो कि (स्थानीय क्षेत्र)
..... तहसील

जिला राज्य के रजिस्टर में उल्लिखित है।

This is to certify that the following information has been taken from the original record of birth which
is the register for (local area/local body) of tahsil / block
..... of District of State/Union territory

नाम/Name:

लिंग/Sex:

जन्म तिथि/Date of Birth:

जन्म स्थान/Place of birth:

माता का नाम/Name of Mother:

माता का यूआईडी नं./UID No of Mother:

पिता का नाम/Name of Father:

पिता का यूआईडी नं./UID No of Father:

बच्चे के जन्म के समय माता पिता का पता

Address of parents at the time of birth of the child :

माता पिता का स्थायी पता/

Permanent address of parents:

.....

.....

.....

पंजीकरण संख्या/Registration No : पंजीकरण दिनांक/Date of Registration:

टिप्पणी/Remarks (if any):

जारी करने की तिथि/Date of issue: प्राधिकारी के हस्ताक्षर/Signature of the issuing authority

प्राधिकारी का पता/ Address of the issuing authority

मोहर/Seal

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/ "Ensure registration of every birth and death

प्रपत्र- 6
Form-6

सं. No.

State
Govt.
Emblem

सरकार
GOVERNMENT OF

विभाग/
(प्रमाण पत्र जारी करने वाले स्थानीय निकाय कानाम)
DEPARTMENT OF
(Name of local body issuing certificate)

मृत्यु प्रमाण पत्र DEATH CERTIFICATE

(जन्म मृत्यु रजिस्ट्रीकरण अधिनियम, 1969 की धारा 12/17 तथा जन्म मृत्यु रजिस्ट्रीकरण नियम,
(राज्य कानाम)

के नियम 8/13 के अंतर्गत जारी किया गया)
(संशोधित नियम को अधिसूचित किए जाने का वर्ष)

(Issued under Section 12/17 of the Registration of Births and Deaths Act, 1969 and Rule 8/13 of the
Registration of Births and Deaths Rules.
(Name of State) (Year of notifying the revised rules)

यह प्रमाणित किया जाता है निम्नलिखित सूचना मृत्यु के मूल लेख से ली गई है जो कि (स्थानीय क्षेत्र)

तहसील
जिला राज्य के रजिस्टर में उल्लिखित है।

This is to certify that the following information has been taken from the original record of death
which is the register for (local area/local body) of tahsil /block
of District of State/Union territory

नाम/Name:

मृतक का यूआईडी नं UID No of deceased

लिंग/Sex

मृत्यु की तिथि/Date of Death

मृत्यु का स्थान/Place of Death

माता का नाम/Name of Mother

माता का यूआईडी नं/UID No of Mother

पिता कानाम/Name of Father

पिता का यूआईडी नं/UID No of Father

पति/पत्नी का नाम/Name of Husband / Wife

पति/पत्नी का यूआईडी नं/UID No of Husband / Wife

मृतक का मृत्यु के समय का पता

Address of the deceased at the time of death:

मृतक का स्थायी पता/

Permanent address of the deceased:

पंजीकरणसंख्या/Registration No पंजीकरण दिनांक/Date of Registration

टिप्पणी/Remarks (if any)

जारी करने की तिथि/Date of issue: प्राधिकारी के हस्ताक्षर/Signature of the issuing authority

प्राधिकारी का पता/ Address of the issuing authority

मोहर/Seal

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/ "Ensure registration of every birth and death

सं./No. 8/4/2011- VS (CRS)

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

Tele-fax: 26104012

E-mail - drq-crs.rqi@censusindia.gov.in

Dated - 29th December, 2011

To

The Chief Registrar of Births and Deaths
All States/UTS

Sub: Clarification regarding determination of place and date of death of a missing person.

Sir,

Please refer to this office letter no. 1/12/87 - VS (Cord - HP) dated 07.09.2000 which was issued in respect of determination of place and date of death of a missing person, wherein, It was specified that under Section 108 of Indian Evidence Act 1872, a person who is unheard for more than seven years is presumed to be dead and said section does not speak about the date and place of death, the date and place of death of a missing person has to be determined by the competent Court / authority on the basis of oral and documentary evidence produced before the Court. However, now a days, it has come to the notice of this office through various State Governments that the respective Courts are not mentioning the date and place of death of a missing person in its order which create problem in registration of death of the missing person.

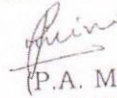
2. In view of the above, this issue has been referred to the Union Ministry of Law & justice for their advice. The Ministry has advised that -

The earliest date to which the death can be presumed can only be the date when the suit or claim of that right is filed as has been held in the matter of Jeshankar vs Bai Divali, reported in (1920) 22 Bom Lr 771. The issue has been made more clear on the point of date of death in the matter reported in AIR 1945 Madras 440 Bhagat vs. LIC, Madras wherein it was observed that in the absence of probable motive of foul play or accident one has to speculate as to the cause of his disappearance, and it could not be presumed that he was dead, on the date of his disappearance and in the absence of proof that he was alive the only conclusion possible is that he was at the time the question arose (date of plaint).

In view of the foregoing when the provisions of Section 13(3) of the Act are specific that registration will be on the basis of court order, an entry be made in the relevant record on the basis of court order only and as has been held by the courts the date of death may be mentioned on which plaintiff approached to the Court.

3. In view of the above, you are therefore requested to circulate the contents of this letter to all the district and local level registration authorities to enable them to register the death of a missing person. This office may also be appraised about the action taken in this regard along with the copy of instructions issued to the registration functionaries.

Yours faithfully

(P.A. Mini)

Deputy Registrar General (CRS)

	आरोग्य सेवा संचालनालय (महाराष्ट्र राज्य) "आरोग्य भवन" सेंट जॉर्जस रुग्णालय आवार, पी.डिमेलो रोड मुंबई - ४०० ००१	
कार्यालय संचालक (वैयक्तिक)	दूरध्वनी (०२२) २२६२१०३१-३६ (०२२) २२६२१००६	Website : http://maha-arogya.gov.in Email : dhs_2005@rediffmail.com Email : miscell@rediffmail.com Fax : (022) 22621034 / 22620234 (DHS) क्र.संआसे/जन्म-मृत्यु/कक्ष-१८/संगणक प्रणाली/ /१५ दिनांक :- १५/१२/२०१५ ११०२३-१६१

अत्यंत महत्वाचे

प्रति,
 मा. जिल्हाधिकारी,
 जिल्हा

विषय :- जन्म-मृत्यु नोंदणीसाठी केंद्र शासनाने विकसित केलेली संगणक प्रणाली
 महाराष्ट्र राज्यात कार्यान्वित करणेबाबत.

संदर्भ :- १) मा.उप महानिबंधक, केंद्र शासन, नवी-दिल्ली यांचे पत्र क्रं-No.2/20/2014-
 VS(CRS)/1246, dated 09/07/2015.
 २) मा.प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक
 २६/११/२०१५ रोजी झालेल्या राज्यस्तरीय आंतर विभागीय समन्वय समितीच्या
 सभेतील निर्णय क्रं.१

राज्यात जन्म-मृत्यु नोंदणी केंद्र शासनाचे जन्म-मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ व महाराष्ट्र
 जन्म-मृत्यु नोंदणी नियम २००० अन्वये करण्यात येते. संदर्भ क्रं.१ अन्वये भारत सरकारने जन्म-मृत्यु
 नोंदणीसाठी संपूर्ण देशात एक सारखी संगणक प्रणाली रहावी यासाठी नवीन संगणक प्रणाली विकसित
 केली असून ती राज्यात लागू करण्यासाठी सूचित केले आहे.

मा. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक
 २६/११/२०१५ रोजी राज्यस्तरीय आंतर विभागीय सभेमध्ये जन्म-मृत्यु नोंदणीसाठी ग्रामीण व शहरी
 भागात सध्या कार्यरत संगणक प्रणाली ऐवजी केंद्र शासनाचे विकसित केलेल्या प्रणाली मध्ये जन्म-मृत्यु
 नोंदणी माहे १ जानेवारी २०१६ शहरी भागासाठी व १ फेब्रुवारी २०१६ पासून ग्रामीण भागात सुरु
 करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

आपणास विनंती करण्यात येते की, आपल्या अधिपत्याखालील शहरी भागातील महानगरपालिका/नगरपालिका कटक मंडळे यांना दिनांक १ जानेवारी २०१६ पासून तसेच ग्रामीण भागातील संस्थांना दिनांक १ फेब्रुवारी २०१६ पासून केंद्र शासनाने विकसित केलेल्या संगणक प्रणाली मध्ये जन्म-मृत्यू घटनांची नोंद करून याच संगणक प्रणाली मध्ये जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र वितरीत करण्याच्या सूचना आपले स्तरावरून संबंधितांना निर्गमित करण्यात याव्यात.

संचालक आरोग्य सेवा

तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यू

महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१

प्रत सविनय सादर -

- १) मा. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. आयुक्त, महानगरपालिका, (सर्व)
- ३) मा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)

प्रत सन्नेह -

कार्यकारी आरोग्य अधिकारी, वृहन्मुंबई महानगरपालिका, एफ-साउथ वार्ड, परळ, मुंबई.

प्रत - जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यू, जिल्हा परिषद, (सर्व)

प्रत - उपसंचालक, आरोग्य सेवा (आमाजीआ) तथा उपमुख्य निबंधक, जन्म-मृत्यू, पुणे-१.

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

15.12.15

	महाराष्ट्र शासन - सार्वजनिक आरोग्य विभाग राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय, डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे - ४११ ००१	
उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्यू) महाराष्ट्र राज्य पुणे-१		संकेतस्थळ - arogya.maharashtra.gov.in कार्यालय :- ०२० - २६०५९५३० कायदा विभाग :- ०२० - २६०५८६१० नानोप विभाग :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com
आरोग्य सेवा	जा.क्र.आमाजीआ/कक्ष-८३ व ८१/अहवाल सादरीकरण/२५८३/२०२० दिनांक:- २५/११/२०२०	

प्रती,

जिल्हा आरोग्य अधिकारी,
 तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यू,
 जिल्हा परिषद..... (सर्व)

विषय :- शासकीय आरोग्य संस्थांतील नवनियुक्त निबंधक, जन्म मृत्यू यांचेकडून
 अहवाल सादरीकरण.

संदर्भ :- या कार्यालयाचे दिनांक २१/०१/२०२० रोजी चे पत्र क्र.१६४१-१७१८.

उपरोक्त विषयानुसार व संदर्भीय पत्रानुसार शासकीय आरोग्य संस्थांतील (उपकेंद्र वगळता)
 प्रमुखांना जन्म व मृत्यू नोंदणी बाबतचे मासिक संकलीत अहवाल कशा पद्धतीने सादर करावयाचे आहेत ते
 कळविण्यात आले आहे (मुद्दा क्र.९).

जिल्हा स्तरावरील प्रशिक्षणात देखील याबाबत त्यांना सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

तरी देखील जिल्ह्यातून काही निबंधकांकडून याविषयी विचारणा होत आहे, त्यास्तव खलील प्रमाणे
 सूचना पुन्हा देण्यात येत आहेत

ग्रामीण भागातील निबंधक, जन्म व मृत्यू यांनी त्यांच्या आरोग्य संस्थांचे मासिक संकलित अहवाल
 संबंधित तालुक्याचे गट विकास अधिकारी यांना सादर करावेत (ज्या आरोग्य संस्था ग्रामपंचायत क्षेत्रात आहेत
 त्या आरोग्य संस्थांचे प्रमुख हे ग्रामीण भागातील निबंधक जन्म व मृत्यू आहेत (केवळ त्यांच्या आरोग्य संस्थे
 साठी)).

शहरी भागातील निबंधक, जन्म व मृत्यू यांनी त्यांच्या आरोग्य संस्थांचे मासिक संकलित अहवाल
 संबंधित जिल्हा आरोग्य अधिकारी जिल्हा परिषद यांना सादर करावेत (ज्या आरोग्य संस्था नगर परिषद /

नगर पंचायत / महानगरपालिका क्षेत्रात आहेत त्या आरोग्य संस्थांचे प्रमुख हे शहरी भागातील निबंधक जन्म व मृत्यू आहेत (केवळ त्यांच्या आरोग्य संस्थेसाठी)).

या पत्रासोबत संदर्भित पत्र तसेच मासिक संकलीत अहवालांची प्रपत्रे जोडण्यात येत आहेत.

(डॉ. एन. डी. दशमुख)

उपसंचालक आरोग्य सेवा, (आमाजीआ)

तथा उपमुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यू

महाराष्ट्र राज्य, पुणे - १.

प्रत सविनय सादर

- १) आयुक्त तथा संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यू, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.
- २) मा. संचालक, जनगणना, जनगणना कार्यालय, एक्सचेंज इमारत, बेलॉर्ड इस्टेट, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ३) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यू महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
- ४) मा. संचालक, आरोग्य सेवा, आरोग्य सेवा संचालनालय, पुणे.

नवनियुक्त निबंधकांनी जन्म व मृत्यू घटनांची नोंदणी करण्यासाठी करावयाची कार्यवाही.

१. जिल्हा आरोग्य अधिकारी कार्यालय यांचेकडून crsorgi.gov.in या software साठी आवश्यक Login ID व Passwords प्राप्त करून घ्यावे. नंतर Password बदलून तो निबंधकांनी नोंदणीसाठी गोपनीय ठेवावा.
२. crsorgi.gov.in या software मध्ये 'Master' या Tab या अंतर्गत आपल्या आरोग्य संस्थेची नोंदणी करावी.
३. या Software मध्ये निबंधक जन्म-मृत्यू (आरोग्य संस्थेचे प्रमुख) यांची digital स्वाक्षरी 'Profile' या Tab मधून विशिष्ट specification सह upload करावी.
४. निबंधक, जन्म-मृत्यू (आरोग्य संस्थेचे प्रमुख) यांनी आपल्या कार्यक्षेत्रातील ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत किंवा मुख्याधिकारी, नगर परिषद, नगर पंचायत यांचेकडून जन्म अहवाल (अहवाल क्रं.१), मृत्यू अहवाल (अहवाल क्रं.२), उपजत मृत्यू अहवाल (अहवाल क्रं.३) व संकलीत अहवाल (अहवाल क्रं.११, १२ व १३), जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र वाटप अहवाल (कलम १२/१७ अन्वये) प्राप्त करावेत.
५. आपल्या आरोग्य संस्थेत घडलेल्या जन्म अथवा मृत्यू घटनेची माहिती नातेवाईकांकडून अहवाल क्रं.१ (जन्मासाठी) किंवा अहवाल क्रं.२ (मृत्यूसाठी) काळजीपूर्वक भरून घेणे. यावर नातेवाईकांची स्वाक्षरी/अंगठा घेणे. सदर माहिती भरताना नातेवाईकांना माहिती अचूक व बरोबर भरण्याच्या सूचना द्याव्यात, कारण या माहितीवरून जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र तयार होते. उपजत मृत्यूसाठी अहवाल क्रं.३ भरण्यात यावा. उपजत मृत्यूचे प्रमाणपत्र देणे आवश्यक नसते. जन्म-मृत्यू घटनेची माहिती घेताना आवश्यकतेनुसार पुराव्याची कागदपत्रे घेण्यास हरकत नाही.
६. जन्म अथवा मृत्यू घटनेची माहिती अहवाल क्रं.१ किंवा २ मध्ये घेतल्यावर त्याची नोंदणी crsorgi.gov.in या software मध्ये जन्म-मृत्यू घटना घडल्यापासून २० दिवसांच्या आत online entry करावी. जन्म नोंदणी करताना बाळाचे नाव आवश्यक नाही, परंतु जर नाव ठेवले असेल तर नावासह जन्माची नोंदणी करावी. काही कालावधीनंतर जेव्हा पालक नाव समाविष्ट करण्यासाठी येतील तेव्हा त्यांचेकडून लेखी स्वरूपात अर्ज घेऊन फक्त नावाची नोंदणी crsorgi.gov.in या software मध्ये करून त्यांना नावासह जन्म प्रमाणपत्र द्यावे. जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र देताना प्रथम प्रत माहिती देणा-या व्यक्तीला विनामुल्य द्यावे. तदनंतरच्या प्रत्येक प्रतीसाठी रु.५/- शुल्क आकारावे. प्रमाणपत्र दिल्यावर ज्या व्यक्तीला प्रमाणपत्र दिले त्या व्यक्तीची स्वाक्षरी (नावासह) घेणे आवश्यक आहे.
software मध्ये जन्म/मृत्यू घटनेची नोंदणी झाल्यावर software मधून generate झालेला नोंदणी क्रमांक हा जन्म-मृत्यू अहवालावर 'नोंदणी क्रं.' या रकान्यात नमूद करावा.

७. भरलेले अहवाल क्र.१/२/३ हे महिनावार व घटनावार बांधून ठेवावेत. भरलेले जन्म अहवाल ग्रामिण भागातील निबंधकांनी आपल्या तालुक्याच्या गट विकास अधिकारी तथा अप्पर जिल्हा निबंधक, जन्म मृत्यू यांचेकडे ६ वर्षांनी हस्तांतरीत करावे. तसेच भरलेले मृत्यू अहवाल व उपजत मृत्यू अहवाल १ वर्षानंतर गट विकास अधिकारी तथा अप्पर जिल्हा निबंधक, जन्म मृत्यू यांचेकडे हस्तांतरीत करावे.
८. शहरी भागातील निबंधकांनी सदरचे भरलेले अहवाल कायमस्वरूपी आपल्या कार्यालयातच जतन करावयाचे आहेत.
९. ग्रामिण भागातील निबंधकांनी नोंदविलेल्या घटनांचा मासिक अहवाल गट विकास अधिकारी यांना संकलित अहवाल क्र.११(जन्म), संकलीत अहवाल क्र.१२(मृत्यू) व संकलीत अहवाल क्र.१३ (उपजत मृत्यू) मध्ये पुढील महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सादर करावा.
१०. आपल्या आरोग्य संस्थेच्या दर्शनी भागावर पदनाम (.....) तथा 'निबंधक, जन्म व मृत्यू (आरोग्य संस्थेचे नाव)' (येथे या आरोग्य संस्थेत घडलेल्या जन्म व मृत्यू घटनांची नोंदणी करून प्रमाणपत्र मिळेल) असा फलक लावावा.
११. जन्म अथवा मृत्यू अहवाल अचुक भरण्यासाठी संबंधितांना तोंडी सूचना द्याव्यात व त्या बाबतचा फलक आरोग्य संस्थेत लावावा. सदर फलकावरील मजकूर जिल्हा आरोग्य अधिकारी यांचेकडून प्राप्त करून घ्यावा. (जिल्हा आरोग्य अधिकारी यांना सदरच्या फलकाबाबत या कार्यालयाकडून पत्र. क्रं. आमाजीआ/कक्ष-८३/ जन्म मृत्यू नोंदणी/२२२११-७७/२०१९ दिनांक - ३१/१२/२०१९ अन्वये पाठविण्यात आले आहे.)
१२. एकाच आवार भिंती आत असलेल्या २ शासकीय आरोग्य संस्था यांच्या प्रमुखांनी आपापसातील समन्वयाने आवारात घडलेल्या घटनेची नोंद करावी. नोंदणी राहून जाणार नाही याची दोन्ही आरोग्य संस्थांच्या प्रमुखांनी दक्षता घ्यावी.
१३. एकाच आवार भिंतीआत जर उपकेंद्र व प्राथमिक आरोग्य केंद्र/रुग्णालय असेल तर उपकेंद्रातील घडलेल्या घटनेची नोंद प्राथमिक आरोग्य केंद्र/रुग्णालय प्रमुखाने करावी.
१४. जिल्हा आरोग्य अधिकारी स्तरावरून नियत कालावधीने crsorgi.gov.in या संगणक प्रणाली मधून कोणत्या आरोग्य संस्था नोंदणी करतात याचे संनियंत्रण करावे व नोंदणी न करणा-या संस्थांना नोंदणी सुरु करण्याविषयी पाठपुरावा करावा.

मासिक अहवाल (नमुना क्रमांक ११, १२ व १३)

- (१) अहवाल माहे वर्ष :
 (२) जिल्हा (३) शहर/गाव:-
 (४) नोंदणी केंद्राचे नाव :
 (५) जनगणना सांकेतांक क्रमांक :-

नमुना क्रमांक-११ : जन्माचा संकलित अहवाल

महिन्यात नोंदविण्यात आलेले जिवंत जन्म	पुरुष	स्त्री	एकुण
(अ) घटना घडल्यापासून एक वर्षाचे आत नोंदविलेले			
(ब) घटना घडल्यापासून एक वर्षाचे नंतर नोंदविलेले			
एकुण (अ+ब)			

नमुना क्रमांक-१२ : मृत्यूचा संकलित अहवाल

महिन्यात नोंदविण्यात आलेल्या मृत्यूचे विवरण

घटना घडल्यापासून एक वर्षाचे आत नोंदविलेले			घटना घडल्यापासून एक वर्षाचे नंतर नोंदविलेले			एकुण			एकुण मृत्यूपैकी अर्भक मृत्यू (वयाचे एक वर्ष पूर्ण होण्याचे आधि झालेले मृत्यू)			माता मृत्यू
(१)			(२)			(३=१+२)			(४)			(५)
पुरुष	स्त्री	एकुण	पुरुष	स्त्री	एकुण	पुरुष	स्त्री	एकुण	पुरुष	स्त्री	एकुण	

(टिप - अर्भक मृत्यू व माता मृत्यू हे एकुण मृत्यूमध्ये समाविष्ट असावेत.)

नमुना क्रमांक-१३ : मृत जन्म (उपजत मृत्यू) चा संकलित अहवाल

महिन्यात नोंदविलेले मृत जन्म (उपजत मृत्यू)	पुरुष	स्त्री	एकुण
--	-------	--------	------

(टिप : एकुण जिवंत जन्मांची संख्या/मृत्यूंची संख्या : मृत जन्म (उपजत मृत्यू) संख्या ही अहवालासोबत जोडलेल्या नमुना क्रमांक १/२/३ च्या सांख्यिकी भागांची संख्येइतकी असावी).

निबंधकाचे नाव/सही

दिनांक :

शिक्का

प्रत सादर:

उपमुख्य निबंधक/जिल्हा निबंधक/गट विकास अधिकारी

	महाराष्ट्र शासन - सार्वजनिक आरोग्य विभाग राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय, डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे - ४११ ००१	
उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजिआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्यू) महाराष्ट्र राज्य		संकेतस्थळ - arogya.maharashtra.gov.in कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३० कायदा विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१० नानोप विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com
आरोग्य सेवा		

जा.क्र.आमाजिआ/कक्ष-८३/जन्म-मृत्यू नोंदणी /२०२४७७-३४४/१९
 दिनांक:- ३३/१२/२०१९

प्रति,

- १) जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक, जन्म व मृत्यू, जिल्हा परिषद(सर्व)
- २) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक, जन्म व मृत्यू, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
- ३) वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक, जन्म व मृत्यू, महानगरपालिका,.....(सर्व)

विषय :- जन्म-मृत्यू नोंदणी घटनांच्या नोंदीबाबत.

- संदर्भ १) महाराष्ट्र शासन सार्वजनिक आरोग्य विभाग, अधिसूचना दिनांक १२/०४/२०१८.
- २) मा. संचालक आरोग्य सेवा पुणे यांचे प.क्र.आसे-२/१६४७५-१६५१८/१९
 दिनांक १६/१२/२०१९.

उपरोक्त विषयाच्या अनुषंगाने सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांच्या संदर्भित अधिसूचनेनुसार राज्यातील सर्व शासकीय आरोग्य संस्थेतील जिल्हा रुग्णालये, सामान्य रुग्णालये, वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालये, उपजिल्हा रुग्णालये, स्त्री रुग्णालये, ग्रामिण रुग्णालये व प्राथमिक आरोग्य केंद्रे येथील संस्था प्रमुखांना त्यांच्या रुग्णालयीन इमारतीत व रुग्णालयीन परिसरात घडणा-या जन्म-मृत्यू घटनांच्या नोंदीसाठी निबंधक, जन्म व मृत्यू म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे.

जिल्हा स्तरावरील नवनियुक्त निबंधकाचे प्रशिक्षण मा. संचालक आरोग्य सेवा पुणे यांचे संदर्भित पत्रा नुसार दिनांक - ०४/०१/२०२० पर्यंत घेण्याबाबत आपणास सुचना दिलेल्या आहेत. जिल्हास्तरीय प्रशिक्षण झाल्यानंतर या अधिसूचनेनुसार प्रत्यक्ष शासकीय आरोग्य संस्था व तीच्या आवारातील जन्म/मृत्यू घटनांचीच नोंदणी नवनियुक्त निबंधकांनी करावी. त्यापूर्वीच्या घटनांची नोंदणी पूर्वीप्रमाणे ग्रामसेवक (ग्रामीण भागासाठी) व मुख्याधिकारी, वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी, कार्यकारी आरोग्य अधिकारी यांनी (शहरी भागासाठी) करावी.

परिच्छेद क्रमांक १ मध्ये नमुद केल्यानुसार आता या पुढे शासकीय आरोग्य संस्थेतील व संस्था आवारातील जन्म-मृत्यू घटनांची नोंदणी त्या आरोग्य संस्थेचे प्रमुख करतील व प्रमाणपत्र अदा करतील.

शासकीय आरोग्य संस्थेच्या आवाराबाहेरील घटनांची नोंदणी पुर्वी प्रमाणे ग्रामीण भागातील व शहरी भागातील निबंधक करतील. व प्रमाणपत्र अदा करतील

या बाबत आपण जिल्ह्यातील सर्व निबंधक यांना कळवावे.

(डॉ. एन. डी. देशमुख)
उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ)
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म व मृत्यू
महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१.

प्रत सविनय सादर :

- १) मा.आयुक्त तथा संचालक आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- २) मा.संचालक, जनगणना कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
- ३) मा.संचालक आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म व मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ४) मा.संचालक, आरोग्य सेवा मध्यवर्ती इमारत, पुणे-१.

प्रत - जिल्हा शल्यचिकीत्सक तथा निबंधक, जन्म व मृत्यु, जिल्हा रुग्णालय, सर्व.....

	महाराष्ट्र शासन - सार्वजनिक आरोग्य विभाग राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय, डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे - ४११ ००१	
उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजिआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्यू) महाराष्ट्र राज्य		संकेतस्थळ - arogya.maharashtra.gov.in कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३० कायदा विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१० नानोप विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com
आरोग्य सेवा	जा.क्र.आमाजिआ/कक्ष-८३/जन्म-मृत्यू नोंदणी /२०१३३ - ७७ /१९ दिनांक:- ३३/ ३२ /२०१९	

प्रति,

- १) जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक, जन्म व मृत्यू,
जिल्हा परिषद(सर्व)
- २) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक, जन्म व मृत्यू,
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
- ३) वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक, जन्म व मृत्यू,
महानगरपालिका,.....(सर्व)

विषय :- जन्म-मृत्यू नोंदणी घटनांच्या नोंदीबाबत.

संदर्भ - महाराष्ट्र शासन सार्वजनिक आरोग्य विभाग,
अधिसूचना दिनांक १२/०४/२०१८

उपरोक्त विषयाच्या अनुषंगाने शासनाच्या अधिसूचनेनुसार राज्यातील सर्व शासकीय आरोग्य संस्थेच्या संस्था प्रमुखांना निबंधक, जन्म व मृत्यू म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. त्यांनी आपल्या रुग्णालयाच्या इमारतीत व रुग्णालयीन परिसरात (सीमा भिंती आत) घडणा-यूज्जन्म-मृत्यू घटनांची नोंदणी करून संबंधीत प्रमाणपत्र देणे आवश्यक आहे. नोंदणी करण्याच्या अगोदर संबंधीत नातेवाईकांकडून जन्म व मृत्यू अहवाल (नमुना क्रं.१ व २) मधील सर्व माहिती बिनचूक भरण्याविषयी या पत्रासोबत जोडलेल्या सूचनांचे फलक निबंधक, जन्म व मृत्यू नोंदणी कार्यालयाच्या दर्शनिय भागात लावण्याबाबत आपल्या कार्यक्षेत्रातील नवनियुक्त निबंधक, जन्म-मृत्यू यांना कळविण्यात यावे व तसे या कार्यालयास अवगत करावे.

30/9/2019

(डॉ. एन.डी. देशमुख)

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ)
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म व मृत्यू
महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१

प्रत सविनय सादर :

- १) मा.आयुक्त तथा संचालक आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- २) मा.संचालक, जनगणना कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
- ३) मा.संचालक आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म व मृत्यू, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ४) मा.संचालक, आरोग्य सेवा मध्यवर्ती इमारत, पुणे-१.

प्रत - जिल्हा शल्यचिकीत्सक तथा निबंधक, जन्म व मृत्यू, जिल्हा रुग्णालय, सर्व.....

जन्म व मृत्यू अहवाल (अहवाल क्रं.१ व २) भरण्याबाबत नातेवाईकांना सूचना

१. जन्माची नोंद करण्यासाठी जन्म अहवाल (नमुना क्रं.१) नातेवाईकांनी सुवाच्य हस्ताक्षरात भरावा. अहवालाच्या खाली त्यांनी स्वाक्षरी करावी अथवा अंगठा उमटवावा.
२. मृत्यूची नोंद करण्यासाठी मृत्यू अहवाल (नमुना क्रं.२) नातेवाईकांनी सुवाच्य हस्ताक्षरात भरावा अहवालाच्या खाली त्यांनी स्वाक्षरी करावी अथवा अंगठा उमटवावा.
३. अहवाल क्रं.१ किंवा २ मध्ये जी माहिती भरावयाची आहे. ती नातेवाईकांनी जबाबदारीने व अचुक भरावी. त्यावरून जन्माची अथवा मृत्यूची नोंद होऊन जन्म-मृत्यू दाखला/प्रमाणपत्र मिळते.
४. जन्म अहवाल भरताना बाळाच्या नावासह तो भरावा म्हणजे जन्म प्रमाणपत्र दाखला नावासह मिळेल.
५. जन्म अथवा मृत्यू अहवाल भरून आरोग्य संस्था प्रमुखांना (डॉक्टरांना) जन्म अथवा मृत्यू घडल्यापासून २१ दिवसांच्या आत द्यावा.
६. जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र/दाखला नातेवाईकांनी जन्म-मृत्यूची माहिती संस्था प्रमुखांना (डॉक्टरांना) दिल्यानंतर ३० दिवसांच्या आत घेऊन जावे.
७. जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्राची/दाखल्याची पहिली प्रत विनामुल्य मिळेल. जास्त प्रतीसाठी शुल्क (फी) भरावे लागेल.

(लक्षवधू- डा बाजड E O H, रिस्कोस प २)

आरोग्य सेवा

भा. प्र. स्वआयुषी शा/कक्षा/३३६/१०००१२/१९९३

आरोग्य सेवा संचालनालय पुणे कार्यालय

[राज्य आरोग्य माहिती व जीवन विभाग

अधिकारी] कनाट हाउस, पविना माळा

पुणे-४११००१ दिनांक ४ मे १९९३

४३६/१९९३

प्रति,

जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा

जिल्हा निबंधक जन्म मृत्यु

जिल्हा परिषद

कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा

निबंधक जन्म मृत्यु

बुधनमंडळ महानगर पालिका मुंबई-४००००१

विषय - जन्म मृत्यु नोंदणी संबंधित मिळणारी
महसूल जमा करण्यासाठी लेखा शिर्षक.

विषय - शासनाचे पत्र क्र. रा. आ. वि. /जमुधि/१९९१-
३००/सीआर-१८/कुक-३ दिनांक ७-१२-१९९३

आतापर्यंत सदर रकम ग्राम पंचायत, पंचायत समिती व नगरपालिका
मंडळांमध्ये जमा करण्यात येत होती. आता सदर आदेशाप्रमाणे वरील जन्म मृत्यु नोंदणी
अधिनियम १९६९ व महाराष्ट्र जन्म मृत्यु नोंदणी नियम १९७६ अंतर्गत प्राप्त होणाऱ्या शुल्क/

६०० - इतर जमा रकमा.
०६ - जन्म मृत्यु व निरनिराळ्या विवाह
अधिनियमा अन्वये जतून केलेले शुल्क.

आतापर्यंत सदर रकम ग्राम पंचायत, पंचायत समिती व नगरपालिका
मंडळांमध्ये जमा करण्यात येत होती. आता सदर आदेशाप्रमाणे वरील जन्म मृत्यु नोंदणी
अधिनियम १९६९ व महाराष्ट्र जन्म मृत्यु नोंदणी नियम १९७६ अंतर्गत प्राप्त होणाऱ्या शुल्क/

उपसंचालक आरोग्य सेवा
[आ. मा. जी. आ.] प
उपमुख्य निबंधक - जन्म मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रतिलिपी माहितीसाठी शादर - संचालक आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म मृत्यु,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई ४०० ००१.

प्रतिलिपी माहितीसाठी - श्री. हु. चा. पठाण, का. अधिकारी, आरोग्य
विभाग, संचालनालय, मुंबई ४०००३३ यांना शासनाचे संमिळित पत्रातून माहितीसाठी.

(२) नोंदणी संबंधी कार्य :-

[अ] प्रत्येक रजिस्टर जानेवारी महिन्यापासून सुरुवात केली आहे काय ?
आणि सगळील प्रत्येक घानावर क्रमांक दिले आहेत काय ?
होय / नाही

[अ-१] जन्म मृत्यू मातीक अहवालाची एक प्रत जिन्हा निबंधाक घांना पाठविली जाते का ?
होय / नाही.

[ब] नोंदणी रजिस्टर सर्वसाधारणापणे व्यवस्थित व अद्यावत ठेवले आहेत काय ?
होय / नाही.

[ब-१] नोंदणी रजिस्टर कुठल्या सालापासून आहेत ?

[ब-२] महाळ झालेले रजिस्टर [असल्यास]

[ब-३] नष्ट अथावा बाद झालेले रजिस्टर :

[क] अभिलेखा [रजिस्टर्स] सुरक्षात ठिकाणी ठेवले आहेत काय ? होय/नाही

[क-१] सर्व वार्डची व्दोप्रतीत माहिती पाठविली जाते का ? होय/नाही

[ड] पाडलेल्या जन्म मृत्यू घाटनांची माहिती मिळाल्यानंतर तत्परतेने नोंद करण्यात येते काय ? होय/नाही.

[ड] नोंदणीस उशीर आणि अतिरशीर झालेल्या घाटनांची नोंदणी नियम व सूचना प्रमाणे करण्यात येते काय ?

[ड-१] कलम १३ [३] नुसार आदेशा दिलेले कार्यकारी दंडाधिकारी/न्याय दंडाधिकारी हे वर्ग एकचे अधिकारी आहे काय ? होय/नाही.

[ड-२] ऑफिसेव्हीट वर आदेशा आहेत काय ? होय/नाही.

[ड-३] आदेशावर कायदा १३[३] व नियम १०.[३] खाली दिलेले आदेशा असो उल्लेखा आहेत काय ? होय/नाही.

[ड-४] विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून संस्था तपासणी लेकी जन्म मृत्यू नोंदणीती तपासणी केली जाते का ? होय/नाही
[चालू वर्सा सोडून १ वर्षांमिगील उशीरा नोंदणी केलेल्या घाणा "डी" अथावा "ड" असे लिहिले आहे काय याची खात्री करा. अशा घाटनांचा स्वतंत्रा क्रमांक द्यावा.]

[फ] माहितीगार कडून मिळालेल्या माहितीसंबंधी पाठपुरावा करण्यात आला आहे काय ? होय/नाही.

[ग] जर नोंदणीमध्ये दुरुस्ती करण्यात आली असल्यास ती दुरुस्ती विहित पध्दती प्रमाणे आहे काय ?

महाराष्ट्र शासन

जमु.वि-१३९१/३००/
अमांक : सीआर-१८/मु. क. ३
सांख्यिक आरोग्य विभाग
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ७ डिसेंबर, १९९२.

प्रति,
उपसंचालक,
आरोग्य सेवा, [आमाजीआ],
पुणे.

विषय : जन्म-मृत्यू नोंदणी बाबत आकारण्यात येणारी रक्कम कोणत्या लेखाशिर्षकाखाली जमा करावी याबाबत....

संदर्भ : आपले क्र. आमाजीआ/कडी-८३/१०२६-२७/
९१, दिनांक २८ जानेवारी, १९९१,
२० जून, १९९१ व २१ सप्टेंबर, १९९२ ची पत्रे.

संदर्भित प्रकरणी आपणास कळविण्यात येते की, जन्म-मृत्यू नोंदणी अखेर बाबत आकारण्यात येणारी रक्कम खाली नमूद केलेल्या लेखा शिर्षकाखाली जमा करण्यात यावी.

"००३० - मुदांक व नोंदणी फी

८०९ - इतर जमा रक्कम

०६ - जन्म-मृत्यू व निरनिराळ्या

विवाह अधिनियमान्वये वसूल

केलेली फी"

(हस्ताक्षर)

[पु. मां. पठाण]
कार्यालय अधिकारी.

अ/३/१२

F.No.1/13/MH/2004-VS (CRS) 473
GOVERNMENT OF INDIA

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, Civil Registration System, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi-110066

E-mail- drq-crs.rgi@nic.in

Dated : 21-10-2020

To,

The Deputy Chief Registrar of Births & Deaths and
Deputy Director of Health Services,
State Bureau of Health Intelligence &
Vital Statistics, Dr. Naidu Hospital Compound,
Raja Bahadur Mill Road
PUNE-411001

Subject: Clarification regarding correction or inclusion of name of child in the record which is in custody of Tahsildar-regarding.

Sir/Madam,

Please refer to your letter no. SBHI&VS/D83/Correction or Inclusion of name/ 20 25622 dated 21/09/2020 vide which you have sought guidance regarding correction and inclusion of name in old birth records of registration prior to 1970 which are now in custody of Tahsildar in the State.

2. In respect to correction in old birth records, your attention is invited to the Sub-Rule 11(2) framed under section 15 of the Registration of Birth and Death (RBD) Act, 1969 wherein it is prescribed that if the register is not in possession of the Registrar, then the Registrar shall make a report to the State Government or the officer specified by it in this behalf and **call for the relevant register** and after enquiring into the matter, if he is satisfied that any such error has been made, make necessary correction. Similarly, in the matter of inclusion of name in old birth records, it is to refer Rule 10(1)(b) framed under section 14 of RBD Act wherein it is stated that the Registrar shall, if the register is not in his possession and if the information is given orally, make a report giving necessary particulars, and if the information is given in writing, forward the same to the officer specified by the State Government in this behalf for making the necessary entry subject to prescribed time limit and on payment of a late fee of rupees ten. five.

3. Taken into consideration the above referred State Rules framed under section 14 and 15 of the RBD Act, you are requested to give instructions to the concerned registration authority for deemed appropriate action in the referred matter.

Yours faithfully

Sandhya Singh
(Sandhya Singh)

Deputy Registrar General (CRS)

उपसंचालक
आरोग्य सेवा (आ.मा.जी.आ.)
आवक क्र. 3824
दिनांक 26 OCT 2020
अधिक्षक *S*
प्रशासकिय अधिकारी उपसंचालक

20m
2.99.2020

प्रत्येक जन्म एवं मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें।
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

